

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. Bryne og gjær

Fylke: N. Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Meråker

Emne: Brøk av bryner

Bygdelag: øvre Skjördal

Oppskr. av: Carl Lovlino f. 9/8 69

Gard: Lovlino

(adresse): Nustadpass bresthus
Meråker

G.nr. 35 Br.nr. 2

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Det er ikke foregått nogen forandring med bruken av bryne i mands minne.

- 1 Brynet kaldes hein (heina) det blir sagt: „Eg ska hein ja'n". Det er forskjjel på gjæbryne og knivbryne
- 2 Det brukes bryner både av natursten og kunststen. Der findes naturlig brynersten på enkelte steder på bygdens område men gjæbryner blir for det meste indført fra fra Selbø og Verdalen og andre steder. I 1888 åra blev nogle bryner indført fra Gudbrandsdalen. De blev kaldt „Skarvangsheiner". Enkelte har fundet sig bryner til eget bruk, men ikke til salg.
- 3 Alle redskaper blir først slipt på en rund slipesten og efterpå kvæset med bryne.
- 4 Har aldrig hørt om at gjæ og sigd eller „sjurrå" blev klynnet ut i eggen med hammer her i bygden.

- 5 Har ikke hørt, at det brükktes an det end ründe slipe-
 stener for at
 kvesse redskap. Til ütflättene blev
 det medtat en liten ründ slipe-
 sten for at kvesse Ljæene.
- 6 Var gresset tørt og stift måtte Ljæen
 slipes offere, end til våt gress.
- 7 Til Ljæen brükked kün en Bryne.
 Bryner av tre har aldrig vært brükt
 i Meraker.
- 8 Folk lar Ljæen sitte på arvet og ven-
 der eggen imot sig, stenen svinges
 mot eggen.
- 9 Da Ljæen skal brynes, settes den
 övre ende av arvet mot jorden og
 Ljæen holdes med venstre hånd og
 med höire hånd brynes Ljæen.
 Det blir brükt bare langorv her.
- 10 Kappen, som brynet bæres i hænges
 på belteremen og kaldes "Stråkhüs"
- 13 Det blir brükt vand i "stråkhüdet"
 som er gjort av tre eller blik.
- 14 Skellet, som blir ved bryningen
 kaldes "heinar".
- 15 Har aldrig hørt at "heinar" blir
 brükt til noget.
- 16 Utgår
- 17 Ukjendt
- 18 Har aldrig hørt om at bryner taler.
- 19 Det blir ikke sagt noget, om en spyt-
 ter på brynet.
- 20 Ingen rimser eller vers blir sagt
 under bryningen.
- Her blir det sagt: Ein slipstein, ei hein
 eit stråkhüs. Eit jærø ein ja